

Lezingen door Anton Constandse

Cassette 067 kant A

uitwerking: Trix Westeneng, april 2012

Bijeenkomst afdelingen Den Haag van de Vrijdenkersvereniging De Vrije Gedachte en het Humanistisch Verbond op zondag 13 september 1981. Anton Constandse, die op deze dag 82 jaar werd sprak over 125 jaar Dageraad De Vrije Gedachte.

Begin 1856 waren er weinig onkerkelijken. Nu ongeveer twee en half miljoen bewust onkerkelijk. Grootste deel culturele uitingen wordt niet meer bepaald door de godsdienst. Het gedachtegoed van de Vrije gedachte heeft een grotere rol gespeeld dan officieel geregistreerd is.

Invloed van de 'Verlichters' begint in de 18^e eeuw: Montesquie, Voltaire, Rousseau, Markies de Sade, La Mettrie, d'Holdach, Sot de Mato. Later in de brieven van Saartje Burgerhart.

25.00 *In het jaar 1848 ontstaan veel revolutionaire ideeën. Eerste manifest van de communistische beweging.*

27.00 *Wet van Thorbecke: voorrechten van de kerken sterk verminderd. Na 1848 opkomst vrijdenkersbeweging.*

29.00 *Boek Junghuhn in 1854 aanklacht christelijke civilisatie in Europa.*

30.00 *Op 11 oktober Vereniging Dageraad officieel gesticht. Dissidente groep vrijmetselaars had een natuurlijk religie.*

36.00 *Wat verstonden zij onder natuurlijke ethica? 'De mensen zijn zich bewust van wat goed en kwaad is door instinct'. Teruggaan tot Spinoza: 'De wetten Gods zijn ons in het hart geschreven'. De mens heeft inzicht in zelfbehoud. Een soortinstinct: solidair zijn met medemens. Darwin. Basis voor de Dageraad.*

40.00 *Feuerbach, Spinoza worden besproken. Vrijheid van denken is afhankelijk van de sociale structuur. Altijd speelde de gedachte of men socialist moest worden.*

42.50 *Uitgever Gunst en Giessenburg deed veel aan verspreiding publicaties. Uit algemeen kiesrecht zou een sterke man moeten voortkomen.*

Cassette 067 kant B

uitwerking: Trix Westeneng, april 2012

vervolg kant 067b

Deze sterke man zou met de macht van het volk alle onrechtvaardigheid en het kwade de wereld uit helpen.

01.00 *Het socialisme voerde niet de boventoon in de Dageraad. Een tijdelijke breuk tussen socialisten en liberalen.*

02.00 *De Dageraad voerde strijd tegen het kolonialisme, voor gelijkheid van mannen en vrouwen, tegen het afleggen van de eed, voor gratis openbaar onderwijs, hervorming van strafwetten, kwam op voor minderheden, zoals tegen de joden vervolging in oost-europa.*

04.00 *Strijd tegen de Krimoorlog, strijd voor ontwapening, tegen nationaal-socialisme.*

06.00 *De Dageraad speelde grote rol in de culturele revolutie.*

07.00 *De Dageraad is bewonderaar van Multatulli gebleven. Domela Nieuwenhuis was prominent lid. De Dageraad had altijd vooruitstrevende standpunten. We kunnen ons gelukkig prijzen dat 125 jaar geleden een kleine groep mensen deze vereniging hebben gesticht.*

Cassette 068 kant A
uitwerking: Trix Westeneng, april 2012

Constandse over Colijn in interview in ongeveer 1978.
Bandje is moeilijk te verstaan.

In 1919 Colijn terug in de politiek. 1920 Anti-revolutionair. Hard in Atjeh oorlog, later man van bezuinigingen en hard voor werklozen. Voor huidige ant-irevolutionairen met meer sociaal gevoel moet het een bittere herinnering zijn.

04.00 In brochure van Constandse uit 1924 'God is het kwaad' citeert hij Schopenhauer.